

УДК 629.4:006.83

М.О. Багров

ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ. ВИЗНАННЯ СЕРТИФІКАТІВ ВІДПОВІДНОСТІ

Одним з проблемних питань, яке виникає під час сертифікації технічно складної залізничної продукції, що випускається серійно, та до складу якої входять складові частини і комплектуючі вироби, які підлягають сертифікації, є визнання сертифікатів відповідності та/або будь-яких результатів оцінки відповідності.

На цей час органи з сертифікації, що здійснюють свою діяльність в сфері залізничного транспорту, не мають правових підстав для оформлення документу про визнання діючих закордонних сертифікатів відповідності або сертифікатів відповідності, виданих в іншій вітчизняній системі сертифікації.

Правовими підставами для визнання діючих сертифікатів у виробника є міждержавні та міждержавні угоди в сфері стандартизації, метрології та сертифікації. Ці угоди розповсюджувалися на державну систему сертифікації (колишня Система УкрСЕПРО). При цьому, процедурні питання регламентувалися ДСТУ 3417-96 «Державна система сертифікації. Процедура визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується» [1].

Можливості щодо визнання сертифікатів відповідності, що має заявник, розглядаються Правилами по міждержавній стандартизації ПМГ 40-2001 «Система сертифікації на залізничному транспорті», які в Україні діють в якості ДСТУ-Н ПМГ 40:2009 «Система сертифікації на залізничному транспорті. Порядок сертифікації залізничної продукції» (ПМГ 40-2001, ІДТ) [2].

При цьому, необхідними умовами визнання сертифікатів на залізничну продукцію та результатів сертифікаційних випробувань або випробувань з метою сертифікації є:

- відповідність залізничної продукції вимогам, що не поступаються аналогічним вимогам нормативних документів, прийнятих в єдиних технічних регламентах;
- відповідність правил процедури сертифікації залізничної продукції правилам, гармонізованим та прийнятим сторонами;
- відповідність методик випробувань методикам, гармонізованим та прийнятим сторонами;
- проведення випробувань за показниками безпеки, пов'язаними з особливостями національних залізниць, в національних випробувальних центрах і на полігонах мережі національних залізниць.

Визнання сертифікатів відповідності та результатів сертифікаційних випробувань, здійснюване в рамках міжнародних і регіональних договорів (угод), здійсню-

© *Багров М.О., 2019*

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

ють відповідно до прийнятих в них правил процедури.

Конкретні процедури визнання сертифікатів і результатів сертифікаційних випробувань для груп однорідної залізничної продукції встановлюють у відповідних угодах між повноважними органами систем сертифікації.

В разі визнання закордонного сертифіката відповідності або сертифіката відповідності, виданого в іншій вітчизняній системі сертифікації, на залізничну продукцію видають сертифікат відповідності встановленого в системі сертифікації зразка.

Проблема приймає більш масштабний характер, якщо це стосується сертифікатів відповідності, що має виробник на комплектувальні для технічно складної залізничної продукції, що випускається серійно, та до складу якої входять складові частини і комплектуючі вироби, які підлягають обов'язковій сертифікації.

З цього приводу стандарт ДСТУ-Н ПМГ 40:2009 [2] вимагає у пункті 3.5 наступне.

«3.5 Сертификат соответствия на серийно выпускаемую технически сложную железнодорожную продукцию, в состав которой входят составные части и комплектующие изделия, подлежащие сертификации, может быть выдан только при наличии сертификатов соответствия на эти составные части и комплектующие изделия. В порядке исключения, в период развертывания работ по сертификации допускается по решению органа по сертификации выдача сертификата соответствия на серийно выпускаемую, технически сложную железнодорожную продукцию при отсутствии сертификатов соответствия на составные части и комплектующие изделия собственного изготовления на ограниченный срок (не более одного года).

При этом обязательным условием является наличие положительных результатов испытаний, анализа состояния производства и отсутствие претензий и рекламаций к этим изделиям. В сертификате соответствия и в лицензии (соглашении) на применение знака соответствия указывают, что в течение срока действия сертификата соответствия держатель сертификата обязан получить сертификаты соответствия на все подлежащие обязательной сертификации составные части и комплектующие изделия».

Після втрати чинності Декрету Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 р. № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію» [3] державна система сертифікації припинила своє існування. Чинність ДСТУ 3417-96 [1] також була скасована.

Проблема з визнанням закордонних сертифікатів стала зовсім нерозв'язною.

Крім того, в деяких випадках заявники можуть отримати результати випробувань своєї продукції, результати інспекції та/або аудиту, до подання заявки на проведення сертифікації. При цьому результат оцінки відповідності може бути отриманий із джерела, що не входить в рамки договірної контролю зі сторони органу з сертифікації.

Якщо це стосується довготривалих випробувань, випробувань в особистих умовах, виконаних з продукцією, що заявлена на сертифікацію, є сенс використати ці результати або частково, або повністю. Звертаючись до органу з сертифікації з цього приводу, заявник має рацію.

ДСТУ EN ISO/IEC 17067:2014 «Оцінка відповідності. Основні положення сертифікації продукції та керівні вказівки щодо схем сертифікації продукції» (EN ISO/IEC 17067:2013, IDT) [4] в пункті 6.5.3 передбачає можливість визнання результатів цих випробувань.

При цьому, ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 «Оцінка відповідності. Вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг» (EN ISO/IEC 17065:2012, IDT) [5] в пункті 7.4.5 вимагає наступне:

РЕЙКОВИЙ РУХОМИЙ СКЛАД

«7.4.5 Орган з сертифікації повинен покладатися тільки на ті результати з оцінювання, що стосуються сертифікації, завершеної до отримання заявки на сертифікацію, якщо він несе відповідальність за ці результати і пересвідчився, що орган, який виконував оцінювання, відповідає вимогам, що містяться в 6.2.2, і тим, що визначені схемою сертифікації».

Тобто, в схемі сертифікації має бути визначено, чи можуть такі результати оцінки відповідності бути враховані в процесі сертифікації і за яких умов.

Основні вимоги, що містяться в 6.2.2 ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 [5], стосуються зовнішніх ресурсів та ставляться, як вимоги до субпідряду (аутсорсингу).

Орган з сертифікації повинен бути переконаний в тому, що органи, які виконували оцінювання, відповідають застосовним вимогам відповідних міжнародних стандартів та інших документів, визначених схемою сертифікації. Для випробувань, такий орган повинен відповідати застосовним вимогам стандарту ISO/IEC 17025; для інспектування, такий орган повинен відповідати застосовним вимогам стандарту ISO/IEC 17020; для аудиту систем управління, він повинен відповідати застосовним вимогам стандарту ISO/IEC 17021.

Необхідно завжди застосовувати вимоги до неупередженості персоналу з оцінювання, визначені у відповідному стандарті.

Таким чином, органи з сертифікації керуючись положенням 6.5.3 ДСТУ EN ISO/IEC 17067:2014 [4] (Визнання результатів оцінки відповідності), мають можливість за певних умов враховувати наявність у виробника діючих документів з результатами роботи щодо підтвердження відповідності (протоколів випробувань, звітів, актів, сертифікатів відповідності, декларацій про відповідність тощо) на вироби, вузли та деталі для рухомого складу, видані організаціями, що відповідають вимогам міжнародних стандартів та інших документів, визначених схемою сертифікації. Тобто без оформлення сертифіката або свідоцтва про визнання враховується наявність у виробника діючих документів з результатами роботи з підтвердження відповідності.

На цей час органи з сертифікації, що здійснюють свою діяльність в сфері залізничного транспорту, не мають правових підстав для оформлення документу про визнання діючих закордонних сертифікатів відповідності або сертифікатів відповідності, виданих в іншій вітчизняній системі сертифікації.

Для урегулювання питань визнання результатів робіт з оцінки відповідності і документів про відповідність, виданих за результатами оцінки відповідності, міждержавні та міжурядові угоди в сфері стандартизації, метрології та сертифікації потребують перегляду та певного доопрацювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ 3417-96 «Державна система сертифікації. Процедура визнання результатів сертифікації продукції, що імпортується», с. 10.
2. ДСТУ-Н ПМГ 40:2009 «Система сертифікації на залізничному транспорті. Порядок сертифікації залізничної продукції» (ПМГ 40-2001, IDT), с. 46.
3. Декрету Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 р. № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію»,). - Режим доступу. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/46-93> (22.11.2019).
4. ДСТУ EN ISO/IEC 17067:2014 «Оцінка відповідності. Основні положення сертифікації продукції та керівні вказівки щодо схем сертифікації продукції» (EN ISO/IEC 17067:2013, IDT), с.17.
5. ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 «Оцінка відповідності. Вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг» (EN ISO/IEC 17065:2012, IDT), с. 30.
6. Система управління якістю ОС ПВ ДП «УкрНДІВ». «ПОРЯДОК визнання результатів сертифікації ПС 9.13», с. 14.